

Előfizetési ár:

Egész évre ——— 4 K.
Fél évre ——— 2 K.
Negyed évre ——— 1 K.
Egyes szám ——— 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos milliméter
soronkint 6 fillérrel szá-
míttatnak.
Az egész oldal négy hasáb
széles.

Előfizetőknek az állás-
nalat és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A rózsahegyi internátus. (—h.)
Elegyes állományok. (Lonkay Antal.)
Kanadai nyár vetése. (—h.)
A tropikus erdők vegetációja.
A mongol fáczán és tenyésztése. (Gy. Gy.)
Gazdasági tanácsadó: A kayuga kacsaról. (képpel) (bl.) — Serté-
seknek olcsó módon való hizlalása. (Lenhard.) — Pince-
bogár irtása. (—h.)
Különfélék: Kinevezés. — Fagykár. — Magyar czedrusfa. —
Vadrágás ellen. — Hordóba fűrt lyuk. — Nyugdíjbiztosítás. —
Időjelzés.
Szerkesztői üzenetek.
Tárca: Vadorzokról. (Bársony István.)

A rózsahegyi internátus.

Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter úr egyik leghumánusabb intézménye: a rózsahegyi internátus, a jövő tanévben — vagyis ez év őszén — megnyílik.

Nem szükséges olvasóink előtt bővebben kifejtenuk ennek az intézménynek az erdészeti altisztekre kiható áldásos és üdvös voltát, mert hiszen mindnyájan tisztában vagyunk azzal, hogy milyen nagy gondot, mennyi költséget és mennyi aggodalmat okoz az olyan exponált helyen alkalmazott altiszteknek a gyermeknevelés, a kinek a székhelyén, vagy annak közelében még elemi iskola sincs, s ennél fogva már zsenge korában kénytelen gyermekét a házból kiadni, azok nevelését, ellátását, idegen emberekre bízni, a kik ebből nem csinálva lelkiismeretbeli dolgot, a gyermek nevelésével nem törődnek, azok testi épségére és fejlesztésére nem vigyáznak, helyes táplálására gondot nem fordítanak, hanem csak az el-látási díjak felcsigázására és azok behajtására törekednek.

Ezen az állapoton óhajt segíteni a földmivvelésügyi miniszter úr, a mikor az erdészeti altisztek gyermekei részére internátusokat létesít, a hol csekély költség ellenében a gyermekek gondos felügyelet mellett végezhetik el — egyelőre — elemi iskolai tanulmányaikat.

Ez idő szerint — mint azt már több ízben említettük — két internátus létesítése van folyamatban, az egyik a lipcsevármegyei Rózsahegyen, a másik a sáros-

vármegyei Zborón, melyek közül az előbbi lipcsevármegyei főerdőhivatal-, az utóbbi pedig a tótsóvári erdőhivatal fenhatósága alá fog tartozni. Miután ez a két internátus már elhelyezésénél fogva is, tudniillik azért, hogy mind a kettő az ország északi részében van, az erdészeti altisztek gyermekeinek befogadására aligha lesz megfelelő és elegendő, hiszszük és bizton reméljük, hogy a miniszter úr módját fogja találni annak, hogy az ország más részén is létesítsen ilyen internátusokat, mert bizony egy erdélyi vagy délmagyarországi fiút, a felvidéki internátusba évről-évre felvinni és a szünidőkre hazavinni, már magában önmaga is költséges dolog. De azért a legnagyobb örömmel, hálával és köszönettel kell fogadnunk a miniszter úrnak kezdeményezését és az általa most létesített internátust is.

Az első ilyen nagy költséggel létesített rózsahegyi internátusba — tekintettel a kezdet nehézségeire és hogy a helyzet még nincs teljesen kialakulva, mert a zborói internátus megnyitásával az internátus még lényeges változáson fog keresztül menni — egyelőre csakis kincstári erdészeti altiszteknek és szolgáltnak, valamint ezek özvegyeinek elemi iskolába járó fiúgyermekei, illetőleg erdészeti altisztek és szolgáltnak elemi iskolába járó fiú árvái vétetnek fel. Az internátus azonban úgy van berendezve, hogy amennyiben azt a viszonyok szükségessé fogják tenni, oda leánygyermekek is annak idején felvehetők legyenek.

Az intézetbe egyelőre 40—42 fiú vehető fel s elsősorban természetesen azok a kincstári erdészeti altisztek és szolgáltnak, illetve ezek özvegyei fognak részesülni, a kik mostohább anyagi helyzetben vannak és olyan helyen laknak, a hol fiúgyermekeiket az iskoláktól való nagyobb távolság miatt, vagy más okból magyar nyelvű elemi oktatásban másként nem részesíthetnék.

Az internátusban a szülőket terhelő évi hozzájárulási összeg megállapításánál a miniszter úr tekintetbe vette a családfenntartó apák javadalmazásának és szolgáltnak minőségének fokozatát is, és ehhez képest a szülők által fedezendő évi hozzájárulási összeget 80—100, illetve 120 koronában, tehát oly csekély összegben állapította meg, a mennyiért egy gyermek sehol sem kaphat, még csak megközelítőleg sem hasonló ellátást. Meg

vagyunk azonban győződve arról, hogy különös méltánylást érdemlő esetekben, midőn pl. egy teljesen szegény altiszt, vagy szolgáló özvegye gyermekének, vagy teljesen árva gyermeknek a felvételéről lesz szó, a miniszter úr még ezt a csekély hozzájárulási összeget is el fogja engedni.

Az internátusnak a miniszter úr által jóváhagyott ideiglenes szabályzatát, mely jelenleg sajtó alatt van, közelebbről ismertetni, s a pályázatra vonatkozó hirdetményt is idejekorán közölni fogjuk. (—h.)

Elegyes állományok.

Irta: Lonkay Antal.

A népek első ösfoglalkozása a pásztorkodás, az állattenyésztés volt; óriási területeket bebarangoltak nyájaikkal, folyton friss legelőket keresve. Ez időkből az erdőknek csak abban a mértékben volt jelentőségük, a mely mértékben vadakban bővelkedtek, mert a pásztorok szenvedélyes vadászok is voltak s e mellett az erdők a sátoros vándornép tüzelőfa szükségletét is kielégítették.

A népek elszaporodásával szűkek lettek a legelők, állandó tanyákon kellett letelepedni és földműveléshez fogni, e mellett az erdőt is irtották, hogy több legelőhöz jussanak. A saját jól felfogott érdekekben azonban az erdőirtással is fel kellett hagyni s az erdőkihasználásban bizonyos szabályokat életbeléptetni.

A kihasználás első módja a rendszertelen szálalás volt s csak a műveltség elterjedésével léptek életbe a fokozatos felújító vágások s taroló vágások mellett az erdőknek vetés és ültetés útján való felújításai.

A legtermészetesebb erdőfelújítási mód: a fokozatos felújító vágásokkal magavetés útján való erdősítés, így nem követhetünk el a természet ama törvénye ellen hibát, a mely szerint minden fanem ott van helyén, a hol természetes úton felújulni képes. De az embert az ő gazdálkodásában mindenkor önző érdekek vezetik, e mellett meg van az a hibája, hogy a természet törvényeit reparálni óhajtja, hisz már a paradicsomban is legalább is olyan okos akart lenni, mint az Uristen.

A természet törvényei ellen a legtöbb hibát követtük el a vetés és ültetéssel való mesterséges erdősítésekkel. E téren igyekezett az ember a természetet az egyes termőhelyeknek nem megfelelő fanemek nevelésére kényszeríteni, vagy ha oly fanemet is választott, mely az illető talajon bizonyos körülmények között helyén volt, ezt a fanemet egyre-másra elegyetlen állományokban nevelve, a talaj termőerejét egyoldalúan kiszarolta s tömeggyarapító erejét a minimumra leszállította. Tudvalevő, hogy ha szántóföldön egyre-másra folyton csak búzát termelünk, utoljára már csak gazt aratunk; de ha felváltva kapásnövényeket is termelünk, a melyek inkább más irányban veszik igénybe a talaj tápláló anyagait, vagy takarmánynövényeket vetünk, a melyek nemcsak pihentetik, de mint a lóhere, luczerna és bükköny, gazdagítják a talajt, szántóföldünket, ha kellően trágyáztunk is, állandóan jó termőerőben vagyunk képesek megtartani.

Az erdőknek hosszú időre eső vágásfordulói miatt, a váltógazdaságot nem alkalmazhatjuk úgy, mint a mezőgazdasági terményeknél; az erdőknél a váltógazdaságot az elegyes megtelepítés pótolja. Ugyanis a fénykereső, ritka koronájú fák, például a tölgy, vörösfenyő,

TÁRCZA.

Vadorzókról.

Irta: Bársony István.

Ujságolvasó ember szeme elé elég gyakran kerül hír arról, hogy itt vagy ott vadászok garázdálkodtak s az ellenük fellépő vadórt vagy erdészt meglődöztek, akárhány esetben agyon is lötték, halálra sebeztek. A mily közönséges az ilyesmi. olyan fehér holló, vagy még annál is nagyobb ritkaság, hogy vadászok megbüntetéséről értesüljön a nagyközönség, a melynek némely rétege számára pedig már az elrettentő példa is ugyan-csak kívánatos volna. A vadászó tudniillik nem csak vigyázni tud magára, nehogy tetten ériék és elcsipjék, hanem tettenérés esetén a legelszántabban szokott védekezni a törvény kezére kerülés ellen, mert a bírósággal szemben csakugyan nem alkalmazhat terrorizáló eszközöket.

Hogy tulajdonképen miféle szerzet a vadászó, azt úgy nagyjából mindenki tudja. A ki tilosban lő vadat, az vadászó. A hol igen sok a vad — már mint a kis vad — (nyul, fogoly, fácán), ott fogják is, «törkőzik»; de a hol kevés a vad, ott a hurok édeskeveset ér, mert

ritkán kerül beléje vad. Mi marad tehát a vadtolvajnak? A puská. A legveszedelmesebb élő szerszám, a mivel okvetetlenül felszereli magát, mert e nélkül csak a száját nyalhatja, ha vadat lát. A nagy vad, a mi a vadászónak a legbecsesebb, csakis a puskás vadászó zsákmánya szokott lenni. Szarvast, vaddisznót, őzet, lőni muszáj, fogni nem lehet. S a ki rászánja a hajnalait, az estéit, az éjszakáit, sőt igen gyakran a nappalait is, jóformán az egész életét, hogy nagy vadat keressen: az ezt száz eset közül kilenczvenkilenczszer nem csak a haszon reményében teszi, hanem azért is, sőt főképen azért, mert a szenvedélye hajtja. A vadászszendélye, a mi, ha csakugyan azzá tudott erősödni, hatalmasabb minden más szenvedélynél. A vadászót annál is jobban izgatja, mert tiltott módon kell gyakorolnia. A mi nem szabad, arra az átlagember gyakran csak annál jobban vágyik. (Már pedig a hivatásos vadászok csakugyan nem a felső tizezerből valók.) S aztán a vadászással járó veszedelem is csiklandozza azt, a ki az ilyesmire rászánja magát.

Mi a következménye ennek? Az, hogy a vadászó alakját általában is, de kivált egyes esetekben valóság-gal félelmes nimbusz veszi körül. Némely vidéknek retgett vadászói vannak; elszántak, halálmegvetők, min-

nem képesek a talajt lombhullatásukkal a kívánt mértékben táplálni, de ha a tölgy közé bükk, gyertyán vagy jegenyefenyő van elegyítve, az utóbbi árnytűrő fák gazdag lombhullatásukkal nemcsak jó karban tartják a talajt, de a talajerő állandó gyarapításával a tölgynek erőteljesebb növekvését mozdítják elő. Épp ily szolgálatot tesz vörösfenyők között a luczfenyő.

Mindezzel nem azt akarom mondani, hogy a tiszta elegyetlen állományoknak egyáltalán nincs létjogosultságuk, hisz a természet is nagy kiterjedésű elegyetlen állományokat nevel. Elhibázott dolog lenne, áradásoknak kitett gazdag talajokon a kocsános tölgyet bükkal vagy gyertyánnal elegyíteni, hisz itt a tavaszi árvizek lerakódó termékeny iszapja állandóan gazdagítja a talajt. 1000 m. tengerszín feletti magasságon túl helytelen dolog lenne a luczfenyőt kiszorítani akarni, mert itt a luczfenyő a maga helyén képes önmagát fenntartani, de igenis elegyíthetjük itt a luczfenyőt napnak és levegőjárásnak kitett alkalmas helyeken vörösfenyővel, hogy ezáltal az állományok értékét emeljük, 1000 m. tengerszín feletti magasságon alól pedig jegenyefenyővel, hogy a lucz a szélvészek pusztító erejének könnyebben ellentállhasson. Bükkből és jegenyefenyőből is nagy kiterjedésű elegyetlen állományokat nevel a természet.

A hol a termőhely több fanem igényeinek megfelel, a természet rendszerint elegyes állományokat nevel; e helyeken kell követnünk a természet ujjmutatását s lemondva az elegyetlen, egynemű állományok neveléséről, a fénykereső fanemeket abban a mértékben, a melyben a talajnak jó karban való tartása megkívánja, árnytűrő, talajjavító fanemekkel kell elegyítenünk. A természetes úton létrejött elegyes fiatal állományokat tisz-

togató vágásokkal és áterdölésekkel úgy kell nevelnünk, hogy annak a fanemnek, mely a vágásforduló végén a legmagasabb jövedelmet biztosítja állandóan kedvezve, az elegyben levő többi, kevésbé értékes fanemeket abban az arányban tartjuk meg, a mely arány a talajnak jó karban való tartásához vagy a legnagyobb jövedelmet biztosító fanemeknek értékes fává való felneveléséhez szükséges.

Az elegyes erdők a mellett, hogy nagyobb és értékesebb famennyiségeket nevelnek, inkább védve vannak a szélviharok, hó- és zuzmára nyomás, tűz és rovarfalás ellen.

Ha a luczfenyőt az alsóbb régiókban jegenyefenyővel, a magasabb gerinceken és kiemelkedéseken vörösfenyővel elegyítjük, a jegenye- és vörösfenyő csoportok, melyeknek gyökérzete erősen kapaszkodik a talajba, gátat vetnek a szél erejének s az ily elegyes erdőkben nem történhetik meg, mint a tiszta luczfenyvesekben, hogy egy-egy szélvihar rövid idő alatt több száz holdat letarol.

Tudvalevő, hogy a hó- és zuzmára nyomás ott okozza a legnagyobb kárt, a hol sűrű állományban egynemű, egy magasságú erdő terül el. Az elegyes erdő koronája egyenetlen, kiemelkedő csoportok és egyedek megszakítják a lombsátor s így a hó- és zuzmararéteg is megszakgatva, nem képes a lombsátorra teljes súlylyal ránehezenni annál is kevésbé, mert a nem egyforma növesű, hol magasabb, hol alacsonyabb koronáknak elegendő terök van ahhoz, hogy a rájuk nehezűdű hó- és zuzmararéteg alól elhajoljanak s annak a földre való lecsúszását elősegítsék.

Az erdei tűz a fenyőerdőt teljesen elpusztíthatja,

denre készek. Nemcsak a foglalkozásukkal járó s abban kifejlődött személyes bátorság jellemzi őket, hanem akárhány esetben a büszke önteltség a miatt, hogy előlők ki szokás térni. Az emberek személy szerint ismerik őket; rájuk mutatnak, mindenki tudja rólok, hogy «kik», de feljeleníteni és kiszolgálatni őket senki se meri. Avagy ki az, a ki egy golyót szeretne kapni, a mikor nem is gondolja? s a ki azzal az aggodalommal szívesen nézne szemközt, hogy egyszer majd belőnek az ablakán, vagy odakint valahol eltészik láb alól?

Ennyi is elég arra, hogy meg lehessen érteni, miért kerül törvénykézre aránylag oly ritkán, a vadorzó. Mindenekelőtt bizonyára azért, mert ugyancsak vigyáz a bőrere; de a vigyázat még nem volna minden. Ehhez az is járul, hogy a vadorzó veszedelmes. Sokszor hunyának tehát szemet a dolgaikra azok, a kiknek az útjukba kerülnek. Még azok is, a kiknek éppen az volna a feladatuk, hogy a vadorzó garázdálkodását lehetetlenné tegyék. A vadőr, a ki családapa, nem tartja okvetetlenül köteletségének, hogy lépten-nyomon életre-halálra párbajozzék egy ringy-rongy vad miatt. Sokan beérik azzal, hogy «ijesztgetnek». Megjelennek a határban, puskával a vállukon. A gyöngébb szívű vadorzó elson-

előlők. A bátor sem keresi őket sürgösen; hisz' az oroszán sem fél, mégis kitér az oktalan harc elől.

De ha nem kerülheti ki?!

Ha vadőr és vadorzó találkozik s ha mind a kettő elszánt?!

Ilyenkor következnek a drámai jelenetek, a mik könnyen válhatnak tragédiává is. A vadorzó jól tudja, hogy a valamire való vadőr vagy erdész nem hátrál meg előle, sőt ráles, utána jár, keresi, nyomozza azzal a szándékkal, hogy őt ártalmatlanná tegye, törvénykézre adja. Találkozásuk tehát könnyen válhatik végzetessé. A ki bírja, marja. A ki közülők előbb lő, az életben marad. Ha nem is mindig áll ez az alternatíva: el kell rá készülvén lennie vadőrnek s vadorzónak. A vadorzó magatartásától persze sok függ. Ha megadja magát, ha nem mutat veszélyes ellenállást, akkor a fegyelmezett vadőr vagy erdész beéri azzal, hogy elfogja, lefegyverzi, bekiséri. De ha mindez ellen vadul s alattomosan lázad? Ha nem enged? Ha inkább meghal, vagy a mi még gonoszabb: inkább öl, gyilkol, semmint lemondjon a menekülésről s a szabadságról?!

Akkor hamar eldördül az a végzetes lövés, a minek a hirlapokban ilyen czimek alatt van visszhangja: «Gyilkos vadorzó», «Agyonlőtt vadőr» stb.

míg ha a fenyőerdő lombfával van elegyítve, a lombfák gátat vetnek a pusztító elemnek. Épp így vagyunk a rovarfalással is; a pusztító mértékben fellépő rovarok rendszeren csak egy fanemen élőködnek, a másikat nem bántják.

Az elegyes erdők tehát az elemek által való megkárosításnak soha sincsenek abban a mértékben kitéve, mint a tiszta elegyetlen állományok s ha a legrosszabb esetben egy-két fanem el is pusztul az elegyből, a többi tovább nő s károsodásunk nem lehet oly érzékeny, mint az elegyetlen állományokban. E mellett az elegyes állományoknak az a haszna is meg van, hogy a vidéknek többféle igényű fakeresletét képes kielégíteni, mint a tiszta elegyetlen állomány. A mai igényeknek már kevésbé felel meg az olyan erdő, mely csakis tűzifát szolgáltat, de az olyan se, mely csakis a vágásforduló végén nyújt hasznofát, hanem igen is az olyan, mely fiatal kortól a vágásforduló végeig áterdölések útján az elegyes fák korához és tömeggyarapodásához képest tüzelő és haszonfa kihasználására képesít.

Végül ama kérdést kell eldöntönnünk, hogy a különböző fanemek egyenként vagy csoportosan elegyítendők-e? E kérdés eldöntésénél ismét a természethez kell fordulnunk. Ha jól szemügyre veszünk egy hegyoldalt, azt fogjuk tapasztalni, hogy aránylag kis területen is egyre-másra változik a talaj minősége, de a kiemelkedések és völgyetek szerint változik a napnak és levegőnek való kitettség is s ha a természet nevel elegyes erdőt, alkalmazkodik a termőhelyi különbségekhez s erdejét e különbségeknek megfelelően majdnem tiszta csoportokban neveli fel.

A bevetényülés után a csemetés majdnem egyenle-

tesen elegyített, de a növekvés folyamán megindul a kiválogatódás, azaz, az erdő minden egyes termőhelyén csoportokban azok a fanemek válnak uralkodókká, a melyeknek az adott termőhely a legmegfelelőbb. A körültekintő erdőgazda szintén e szabályhoz alkalmazkodva a termőhelyi különbségeknek lehetőleg megfelelő csoportokban neveli fel elegyes állományait.

A csoportos elegyítésnek az a haszna is van, hogy csoportokban könnyebben alkalmazkodhatunk az egyes fanemek igényeihez, míg az egyenkénti elegyítésnél, nevelés tekintetében, a fanemeknek egymásra való hatását is figyelembe kell vennünk.

Az egyenkénti s illetve egyenletes elegyítésnek is meg van a létjogosultsága, különösen akkor, ha mesterséges úton telepített s talajukban elszegényedett fénykereső, ritka koronájú oly állományok talaját szándékozunk árnytűző fanemek közbeelegyítésével javítani, a melyek önmaguktól a talaj termőerejét a kívánt mértékben gyarapítani már nem képesek.

Nem egyszer látunk lejtős hegyoldalokon kiritkult, gyenge növésű tölgyállományokat sinylódni. Hogy a bajon segítsünk, a tölgyes alá bükköt, gyertyánt vagy jegenyefenyőt telepítünk, még pedig egyenként és egyenletesen az egész erdőterületen. Így szoktunk az erdei fenyő alá luczfenyőt telepíteni. Ilyenkor az árnytűző fanem alárendelt jelentőségű, főcélja a talajjavítás s rendszeren a vágásforduló végén az igényes fénykereső fanem kihasználása előtt, mint tűzifa vagy kisebb méretű haszonfa értékesítettik. Különösen ügyeljünk a gyertyánra, nehogy az egész vágásterületen elvetődjék, mert ha sűrűn megtelepedett, a jövő vágásforduló fiatal tölgyesét elnyomással fenyegeti.

A vadőr majd mindig csak önvédelemből nyul fegyveréhez; még akkor is, ha a vadorzó egyelőre nem támadta meg, mert bizonyos, hogy a legelső pillanatban, rögtön, a mint a helyzetét megérti, azon lesz, hogy ő löjjön előbb. Sok van köztük, a ki híres erről; a ki már féltucat vadórt lödözött meg, a nélkül, hogy neki baja esett volna!

A végzetes lövés után következik a menekülés. A vadorzó úgy ismer minden bokrot, hajlatot, zugot, patak-mélyedést, erdei barlangot, sűrűséget, vadcsapást, hegyoldalt, elhagyott csőszkunyhót, mindent, a mi alkalmas lehet neki arra, hogy szökjék, mint a legügyesebb és legotthonosabb erdőjáró vadőr vagy erdész. Ha neki-vághat a vadonnak, utól nem éri senki sem. Követni, nyomozni szinte lehetetlen, s már azért is czéltalan, mert bizonyos, hogy a nyomok csak valamely útig vezetnének, a hol azután összefolyik minden és a nyomozás hiábavaló. A vadorzó tudja a maga járatlan útait; a legrövidebbet is, a legkacsaringósabbat is. Előbb a puskájáról kell gondoskodnia, azt kell elrejtienie. Valami faoduba, vagy dőlt fa korhadt testébe, vagy barlangba; néha egy darab sziklakő alá, a hol valamely nyílason bedugja. Senkinek se jutna eszébe, hogy ott keresse. A sziklát arrább gördíteni csak az orkán tudta valaha.

Most még az sem tudná, mert a mohos kő századok óta fekszik abban a mélyedésben, a hova bezuhant s a honnan nincs lejjebb. Ha aztán a puska «el van látva», ha jó helyen, biztos rejtekben van, ki meri mondani, hogy vadorzó az a «derék ember», a ki esetleg egy üres tarisznyával, legfeljebb egy baltával a vállán, csoszog végig az erdei vagy éppen a mezei úton?!

Hiába ismeri a vadőr; hiába tudja bizonyosan, hogy ez az! hisz csak az imént találkozott vele: semmit sem ér. Meg sem érintheti, egyetlen ujjával sem nyulhat hozzá. Jogosan legalább nem. A törvény védi az emberi szabadságot, és csak a tettenérés számít. De nem az, a mikor a vadőr, a ki melleleg felesküdt hivatalos személy: látta, hogy az a «szelid» gubás paraszt a subájából előrántotta a durranó löcsöt és el is sütötte. Ha nem sikerült neki rögtön el is fogni; vagy ha a vadorzó véletlenül hibázott, úgy hogy «corpus delicti» nincs, akkor vége az ügynek. Akkor a vadőr mehet zabot hegyezni. A vadorzó büntetés, tehát bűnhődés nélkül szabadul. Ha pedig a tettenérés valóságos s félreérthetetlen és semmiféle csúrés-csavarással el nem simítható, akkor a vadorzó jól tudja, mi vár rá. Az, hogy becsukják. Nem olyan nagyon, de mégis becsukják. Ez ellen pedig kapálódzik. Kézzelel-lábbal és ráadásul még

Az ilyen elegyítésnél, a mikor árnytűrő fák csakis talajjavítás céljából telepítettnek a fénykereső fanemek alá, az erdőnevelés egyik főszabálya az, hogy a fénykereső fanem ott, a hol szükséges annyira megritkítassék, hogy a talajt javító árnytűrő fanem a fejlődéséhez szükséges napfényben részesüljön.

Árnytűrő fanemet is elegyíthetünk árnytűrő fanemmel s illetve ez a legkönnyebb elegyítési mód. A luczfenyőnek a jegenyefenyővel való elegyítését már tárgyaltuk; de értékesebb erdő nevelése céljából a bükköt jegenyefenyővel elegyíthetjük annál is inkább, mert a termőhely iránti igényök teljesen egyforma. Ennél az elegyítésnél a jegenyefenyőt mindjárt a bükk előkészítő vágása után telepítjük meg, hogy a lassan növényesítő jegenyefenyő csemetéknek a fejlődéshez elég idejük legyen. Az előkészítő vágás előtt a jegenyefenyőt azért nem lehet alátélepíteni, mert az alátélepítés sikeréhez legalább is szórt világosság kell, később pedig azért nem, mert a vetővágás után beálló nagyobb világosságban a vágást ellepik a gyomok, melyek az alig életrekelt kis jegenyefenyő csemetét feltétlenül elnyomják.

A mi erdeink növekvése ellen még nincs nagy okunk panaszkodni, de a műveltebb nyugati államokban, a hol a tarolóvágást és az ezt követő, egynemű csemetékkel való ültetést igen régen gyakorolják, a saját kárunkon tapasztalták a felújítás e rideg módjának szomorú következményeit: a talaj elszegényedését, a rossz növekvést s egyes helyeken a nemesebb fanemek kivészését. Például Németországban történelmi adatokkal képesek bebizonyítani, hogy a mostani nagy kiterjedésű erdei fenyesek helyén az azelőtti századokban értékesebb és igényesebb lombfaerdők diszlettek.

Azt mondják, hogy a magyar ember a saját kárán tanul; itt az alkalom, használjuk fel és tanuljunk a német kárán: a hol erdeink talaja szegényedni kezd, az erdő növekvésében visszamarad, neveljünk talajjavító, árnytűrő fanemekkel elegyes állományokat, hogy a bajt mindjárt keletkezésekor orvosolhassuk.

A kanadai nyár (*Populus canadensis* Desf.) vetése.

A kanadai nyár első- vagy másodrendű gyorsan növényesítő fa, terebélyes koronával; levele háromszögű, tojásdad, vagy rhombos, kihegyezett fogakkal; hasonló a fekete nyárhoz. Később zöldül, mint hazai nyárfajaink. Nálunk díszkertekben és sétányokon gyakran tenyésztek. Televényes, erőteljes, nyirkos talajt kíván; márczius-áprilisban virágozik. Hazája Észak-Amerika.

Ennek, különben a fekete nyárral könnyen összetéveszthető fának a törzse nem fekete, hanem szürke; fája szép egyenletes, szürke gesztű. Dugványok útján könnyen szaporítható; vetésnél a magját csak annyira szabad homokkal vagy földdel betakarni, hogy a pehelyszerű anyaggal körülvett és egymáshoz kapcsolt magvakat a szél el ne vigye. A túlságos vastag betakarás hátráltatja a csírázást. Vetés után a magvakat jól meg kell öntözni. A csírázás, a vetést követő második vagy harmadik napon kezdetét veszi. A kanadai nyár magját, rövid ideig tartó csírázóképesége miatt (Böhmerle Emil: «Forstliche Kalender-Tasche» szerint csak 5—6 napig nyírázóképes), mindjárt érés után, májusban vagy júniusban el kell vetni. Magkereskedésekben, éppen rövid

puskával is védekeznek. Ilyenkor jaj a vadőrnek, ha csak egy másodpercig is leveszi a szemét arról a ficzkóról, a kinek a kezében még ott van a füstölő fegyver, de csak az egyik csöve üres. Sőt talán már az sem, mert a mai puskákat két másodperc alatt meg lehet tölteni.

Mindmostanig folyvást «vadőrökről és erdészekről» volt szó, a kik legalább ilyen helyzetekre elkészült, ebben edződött emberek. De találkozhat a vadászokkal a vadászterület bérlője, avagy tulajdonosa, tehát az úgynevezett úrvadász is, a ki talán nem olyan elszánt, nem olyan ügyes, mint a hivatásos vadőr, a ki, ha csakugyan nincs más mit tennie: habozás nélkül lő, mert a maga életét menti vele.

Csakhogy ezek az erdei vadász-tragédiák a legtöbbször ellenőrizhetetlenek. Hol kezdődik az önvédelem? hol következik be az a pillanat és melyik az a helyzet, a mikor nem önvédelem többé a vadász lelővése, hanem gyilkosság?!... Az Isten, a ki mindent lát, maga is csak akkor igazodhatik el az ilyen esetekben, ha azonkívül, a mi történt, azt is tudja, a mit a két párbajozó gondolt.

A mikor Glázer Drájit a honti hegyek közt egy hirhedt mária-nosztroi vadász összelődözte, a Dráji öccse, Hanz, az immár futásnak eredt vadászt kény-

telen volt hátulról lelőni, halálra sebezni, mert a vadász futásban is sietve töltött és nyilvánvaló volt a szándéka: az, hogy a mint az első fedezetig eljut, ott megfordul és Hanzt is lelővi.

Csuda-e hát, hogy az a vidéki urambátyánk, a ki maga híres vadász ugyan, de az életét gyöngéden szereti: valahányszor az erdeiben vadászóval találkozik, pedig sokszor találkozik, úgy tesz, mintha nem látná. Vagy ha már muszáj neki a «róbsücczöt» észrevenni: egy pár barátságos szót szól hozzá, még szivarral is megkínálja. Sose kíváncsi rá, hogy mit dugdos az az ember a subája alatt, vagy hogy min fekszik hasmánt végignyulva az avaron.

Kund Bélát, a híres orosz vadászt, somogy megyei birtokán — gondolom — a saját kondása lőtte le, csak azért, mert rajtakapta a földesura a vadászán. Pedig Kund Béla akkor lóháton volt és puska se volt nála. A vadászban kárt nem tehetett, legfeljebb feljelentette.

Minden vadász kiszámíthatatlan. Azzá teszi a hirtelen támadó lelki hullámszája, a mikor nem mérlegeli, mérlegelni nem is tudja (gyakran nem is igen akarja), hogy mi lesz a dolog vége; de azzá teszi főképp a vérontás alkalmá, minthogy a halált okozó, mindörökké elnémitő eszköz ott van a kezében.

ideig tartó csirázóképessége miatt, vagy egyáltalán nem, vagy csak igen ritkán lehet kanadai nyármagot kapni.

Patakok mellé, berkekben utak szegélyezésére, homokpuszták mélyebben fekvő részeire, a hol a fenékvíz nincs mélyen, ajánlható fanem. (—h.)

A tropikus erdők vegetációja.

Az erdő az őseembernek még többet jelentett, mint ma; nemcsak gazdasági életének szálai fűződtek szorosán az erdő fogalmához, mely önfentartása legprimitívebb eszközeit szolgáltatta kezébe, hanem vallásos és babonás képzelei is az erdők rengetegeiből táplálkoztak s oda tértek minduntalan vissza. Különösen alkalmas volt képzelei felköltésére a tropikus égöv iratlan óriás erdősegeinek misztikus vegetációja, csodás alakzatú fái, melyek közül néhányat itt futólag kívánunk csak ismertetni a legújabb utazók leírásai és észleletei nyomán.

Egyik legérdekesebb díszje a tropikus erdőknek a panamai *gyertyafa* (*Parmentiera cerifera*). Ez a fa törzséből és idősebb ágaiból nagy mennyiségű sárgás, henger alakú síma gyümölcsöt hajt ki, 12—18 hüvelyk hosszúságban, melyek épen olyanok, mint a viaszgyertyák. Annyira a csalódásig hasonlítanak ezekhez, hogy azok az utazók, a kik először látják e fát, gondolkodóba esnek, hogy csakugyan fán termettek-e, vagy pedig gyárákából kerültek ki. A gyertya-formájú gyümölcsök rövid, karesú száron függenek a kopasz fatörzsön, úgy hogy első pillanatra egy viaszgyertya bolt benyomását teszik az emberben. Még frappánsabb a hasonlatosság, ha leszáll az éj és számtalan tűzlégny röpökdi körül a fát, akkor valóban úgy tetszik, mintha ezeknek az apró

rovaroknak az volna hivatása, hogy a gyertyák felgyújtásával megvilágítsák a vadon éjszakáját.

Vannak magas törzsű fák, melyek különösen Ceylon szigetén a repülő rókáknak nevezett repülő emlősöket csapatosan vonzzák magukhoz. Mert emlősök ezek, dacára annak, hogy nagy szárnyaik vannak s távolról úgy néznek ki, mint egy keselyű-csapat. Fejöknek és barnás-sárga szőrös testüknek a rókával való hasonlóságáról vették nevüket. Seregesen csoportosulnak némely fák körül s lábaiknál fogva fölakasztják magukat ezek ágaira s így maradnak egész nap, fejökkel lefelé, a tropikus nap melegében sütkezve. Miután természetöknél fogva növényevők és éjjeli szokásúak: éjszakánként seregesen kószálnak mindenféle húsos gyümölcs után. Természetesen a kerteknek rettegett ellenségei, mert hamar lekopasztják a hatalmukba kerített fát. Legjobban szeretik akkor, ha teljesen meg van fosztva árnyat adó lombzatától.

Kiterjeszkedve a «repülő róka», egyik szárnya hegyétől a másikig, negyedfél vagy négy láb. A tamilok és malájok igen kedvelik a húsát s különös gyógyító hatást tulajdonítanak testök némely részeinek, különösen a májáról állítják, hogy nagy hatása van tüdőbetegségek eseteiben.

Óriási arányaival tűnik fel az *indiai gummilermőfa*, mely rendkívül nagyra nő meg némely vidéken s a belőle nyert becses dörzsölő gummi miatt a távol keleten gondos művelésben részesül. Gyorsan növe s ötven éves korában éri el növése maximumát. Legjellegzetesebb tulajdonsága gyökereinek fejlődése. Ezek a sötét gyökerek oldalaikon össze vannak nyomódva s kiállva a földből nagy távolságokba kúsznak szét, mint

Olyan helyzetekben, a minőkbe a rajtakapott vadászó kerül, ugyanaz történik, a mi a sikkasztóval, a ki tán soha se esett volna kísértetbe, ha az alkalom, a rettentő alkalom az eszére és a szívére nem tolakszik.

Hunczut kis állapot volt az eddigé, hogy ezek ellen az alkalmi vérontók ellen a törvénynek nem volt olyan paragrafus, a mely akkor is ártalmatlanná tehetné volna őket, ha a «látszat» útvesztőjében menekülést találhattak.

Mert például azt, a ki valamely idegen területen puskával találtatott, távolról sem lehetett törvényes hiteliséggel vadászónak minősíteni s a szerint banni vele. Ahhoz a vadászás valóságos tényálladékának a kétségtelen megállapítása, illetőleg a bevezett vadászás volt szükséges, mikor a vadászó a vadat legalább is lelőtte, vagy legalább is már lövést tett azon az idegen területen.

El lehet képzelni, minő ravasz kibuvókra és körmönfont védekezésekre adott ez alkalmat azoknak is, a kiket az egész vármegye, sőt a szomszéd megye is, mint életveszélyes vadászokat ismert.

A m. kir. belügyminiszter most elvágta ennek a lehetőségét azzal a legújabb rendeletével, a mely szerint, a ki idegen területen puskával talál, azoknak

abbeli védekezését, hogy nekik a vadászás eszközben sem volt, a hatóságok többé el nem fogadhatják. Ha puskával talál valakit idegen területen, azt még akkor is a vadászás bevezett tényével lehet vádolni, ha egyelőre egyetlen lövést sem tett.

Felületesen azt kérdezhetné valaki: mire ez a sok hűhó egypár vadért? a mi elvégre is tulajdonképen mindenkié? (Tartózkodási helye szerint ma ezé, holnap a másé, minthogy a vadat annak van joga lelőni, tehát már életében is a magáénak tekinteni, a kinek a területén, birtokán, avagy bérletén van.)

A ki így gondolkodik, annak fogalma sincs azokról az anyagi áldozatokról, a mik mai napság egy vadászterület fentartásával járnak, s a mik az igen drágán tartott vadat ugyancsak jogos tulajdonává teszik annak, a ki a ráfordított költséggel nem fukarkodott. Hisz akárhány vadászterület van, a hol egy lelőtt fogoly többé kerül a gazdájának, mint egy pár csirke itt Budapesten. Nem is szólva a nagy vadról, a mely máris csak a gazdagok zsákmánya lehet.

Mert egyetlen lelőtt szarvasbikának a költségén a legszebb pár ökröt, sőt egy pár szép lovat lehetne vásárolni. Hanem ez külön téma.

valami óriási csúszó-mászók. A fa ökonomiájában úgy szerepelnek ezek, mint a törzs részei s mint azok, szintén nagy mennyiségű jó gummit szolgáltatnak.

Ismeretes, hogy a fa rostjaiból való szövés mesterisége az emberiség legősibb korába nyulik vissza s még ma is vannak a tropikus égöv alatt emberfajok, melyek bizonyos fák kérgeiből ruházkodnak. Valószínű, hogy a civilizáció elterjedése előtt ez volt az az anyag, mely a tropikus égöv lakóinak fő ruházódási czikkeit szolgáltatta ép úgy, mint az állatbőrök a hidegebb égölakóinak. Erre szolgál ma is különösen a Ceylon erdeiben található *zsákfa* (*Antiaris innoxia*). Hogy kérgéhez férközhessenek, ezt a fát mindenek előtt levágják és darabokra hasítják. A darabokat több héten át vízben áztatják, hogy megpuhítsák a kérget, melyet aztán megmosnak és megpötyölnak, hogy a parenchym szövetet elválasszák a tömötten beleszótt rostás rétegtől. Azután a kérget kiszáritják, megfehérik, s azzal készen áll a legkülönbözőbb divatok szerinti használatra.

A kéreg darabjait tetszés szerinti hosszúságúra hasogatják úgy, hogy alkalmas legyen akár ingnek, akár szoknyának, vagy övnek. A ceyloni Veddák, a sziget e civilizálatlan őslakói nagyra becsülik ezt a ruházati cikket.

Hasonló rendeltetése van a polynéziai szigetek *papirbogyó fájának* is (*Brussonetia papirifera*). Ennek szöveve is teljesen hasonló a fentebb leirthez. A belső kéregből nyerik, miután szalagokban kihásították, kagylóval ledörzsölik, kalapácsokkal addig lapítják, míg síma, hajlékony papirhoz hasonló nem lesz. Az egyes hánccsalagokat ezután szálaik egymásra hajtásával összetűzik, rostjaikat összekalapálják, míg egész nagy darab szöveteket nem nyernek belőle.

Mielőtt Hawaii-t érintette volna a civilizáció, a férfiak és asszonyok ott is ilyen «tapa»-nak vagy «kapa»-nak nevezett fahánccokba öltözködtek. Az asszonyok ruházata a «pa-u»-ból, vagyis öt réteg, egyenként négy méter hosszú és három méter széles, a derék körül csavart és térden alul érő tapaból állott; a férfiaké pedig egy láb széles és több méter hosszú övből, a «malo»-ból. Mindkét nem viselte aztán a két négyszög-lábnyi «kikei»-t, vagy köpenyt.

Azelőtt ezeket a természetadta ruházati cikkeket sokszor hófehérre dolgozták ki, vagy különböző színekre festették, sőt kockás ornamentumokat is nyomattak rá. Ugandában és Közép-Afrika némely részein a fahánccöltözetet a *Brachystegia*, egy hüvelyes nemű fa bizonyos fajából állítják elő, s ezt ruházódáson kívül más házi czélokra is használják.

Szinte önként kínálkozik a tropikus éghajlat kényelmes ruházati cikkéül a dél-amerikai őserdőnek csak újabban meghatározott és elnevezett díszje is, az «*Anthurium pandurifolium*», ha elképzeljük, hogy ennek levelei nem kevesebb, mint kilencz láb hosszúk, fő kocsánya egy hét láb hosszú, szálas parenchyma szalag, a szára 20—24 hüvelyk hosszú. Az őserdő nedves, forró humusza gazdag az ily exotikus méretű vegetációkban, a melyekhez hasonlókat a mérsékelt égöv

semmi üvegháza nem produkálhat, mint például az orchidea család óriási példányai Ceylonban és a maláj félszigeten, melyek negyven évig nőnek, mielőtt először virágoznának. Két hónapig virágoznak aztán s nem ritkán háromezer virágot számlálhatni meg rajtuk, mindannyi illatos, 5—6 hüvelyk átmérőjű, sárgás színű, nagy bibor, vagy csokoládé színű foltokkal. A roppant kocsányok hatodfél-nyolcz láb hosszúak s mindegyiken valami száz virág ül. Egy-egy tőnek nem ritkán hatvan hajtása is van, 6—10 láb hosszúak s mindegyiken több mint száz 20—30 hüvelyk hosszú szalagforma levél.

A tropikus erdők csodálatos világa kifogyhatatlan a vegetációja buja, fantasztikus pompájában, melyet a tudománynak még nem sikerült teljesen átkutatni, s melynek új meg új változatai előtt megszegyenülni kénytelen a legragyogóbb képzelem is, ha azokat a mi mérsékelt klímánk természeti szépségeivel hasonlítja össze.

A mongol fácán és tenyésztése.

Irta: Gy. Gy.

A szép tollazatú, Európa-szerte akklimatizálható, izes húsú mongol fácán, a *Phasianus mongolicus*, őstiszta, telivér példányai, a fácántenyésztelepek legmesszebbre gondozásai dacára is, ma már a legnagyobb ritkaság számba mennek. Ennek oka legfőként abban keresendő, hogy a mongol fácán oly könnyen kereszteződik egyéb fácánfélével, hogy őstisztaságát megőriznie úgyszólván lehetetlenség volt.

A külföld nagyszámú fácántenyésztelepeinek túlnyomó része nagy garral hirdetgeti izes húsú, szép tollazatú mongol fácánjait; de a megrendelők rendszerint csalódnak, s a fajtisztának vélt mongol fácán helyett legjobb esetben gyűrűs, illetőleg örvös fácánpéldányokat (*Phasianus torquatus*) kapnak. Utóbbi ugyanis fölötté könnyen kereszteződik a mongol fácánnal, még pedig azzal a sajnálatos hátránnyal, hogy a gyűrűs elem marad túlsúlyban, az igazi mongol ivadék pedig előbb-utóbb teljesen beolvad a *torquatus*-ok jellegébe.

Egy évtizede sincs annak, hogy az első mongol fácánok Európába kerültek. Magas árak és kevés számuk mellett vajmi kevés tenyésztő juthatott abba a szerencsés helyzetbe, hogy magának mongol fácánokat rendeljen. Legtöbbet importált belőlük Hagenbeck, a hamburgi világhírű állatkereskedő. Keresletük különösen azért is gyorsan emelkedett, ritkaságuktól is eltekintve, mivel könnyen kereszteződtek. Éppen ez volt aztán fajtisztaságuk megőrzésének legfőbb akadálya; a hova csak betelepültek, azonnal kereszteződtek. Az első megrendelők kétségtelenül fajtisztá példányokat kaphattak még, ámde a már kereszteződött további ivadékról legfeljebb annyi jót lehetett elmondani, hogy törzsük valamikor csakugyan mongol fácáné volt. A legnagyobb baj a mongol fácánnál, hogy kereszteződései útján faji jellegét elveszti s teljesen beolvad a keresztező társba, sőt a kínai gyűrűs fácánnak, a már ismételt említett *Phasianus torquatus*-nak úgyszólván minden karakterisztikumát magára ölti.

A fáczántenyésztelepeket ebben csak az esetben nem illehetjük a rosszhiszeműség vádjával, ha hirdetésekben lelkiismeretesen megszövegezik azt, hogy: gyűrűs vagy egyéb fáczánnal keresztezett «mongol» fáczánt árusítanak. Persze, a ki «tisztá mongol» fáczánt óhajt, azt ez a lelkiismeretes hirdetés kielégíteni nem lesz képes.

Az összetévesztések azért is gyakoriak voltak, mert maga a mongol fáczán tojó külsejében alig különbözik akár közönséges fáczánaink, akár pedig a gyűrűs fáczánok tojóitól; az eltérés legfőként csak a pompás tollazatú fáczánkakasoknál a szembeötlő. A mongol fáczánkakas hátának alsó részén, úgy farktővénel is a tollazat vöröses barna, bronzfényű árnyalattal; ez aztán a napfényben viola- és zöldszínű zománczot ölt. Általában ez a színárnyalat közönséges colchicus-fáczánunk külsejéhez is eléggé közel áll; ámde a mongol fáczánnak ezt a külsejét jellegzetesen kiegészíti a fehéres nyakörv, a melynek révén aztán az összetévesztés a gyűrűs Phasianus torquatus-szal, legkivált a keresztezések megtörténte után, ugyancsak könnyen megeshetett.

A különbség ezért a mongol és a hozzá hasonló egyéb fáczánfélék közt leginkább a mongol fáczán szárnytollainak eltérő színezetében nyilvánul. Ezek a tollak, kivált az apróbbjuk, szépen árnyalt világos szürkék, távolabbról tekintve majdnem fehérek. A nyakörv szegélyénél a tollazat zöldes zománczú. A has és a mell is sötétzöld.

Első pillantásra a három egymással hasonlatos fáczánfélénél, egymás mellé állítva őket, konstatálhatjuk, hogy a mongol fáczán tollazatának összszínezete, a fehéres szárnytollak daczára is sötétebb, mint közönséges colchicus-fáczánunké; míg az örvös, a torquatus-fáczán a mongol fáczánnál valamivel világosabb színezetet mutat. Ezt a különbséget a laikus is észreveheti; a mongol fáczánt tehát egyéb fáczánfélével összetéveszteni úgyszólván nem is lehet. Közelebről szemlélve az egyes fajtakat, a tollazatban itt-ott egyéb apróbb árnyeltéréseket is fogunk még találni, ám ezekre ezúttal bővebben kiterjeszkedni teljesen fölösleges volna.

Persze már sokkalta bajosabb feladat a keresztezések mongol fáczán félvér fajtaikat megállapítani; ugyanis a torquatus keresztezések valamennyi leszármazottja gyűrűs; az összetévesztés tehát vajmi könnyű. Pucci gróf, a nagy phasianologus, maga kénytelen bevallani, hogy a legtöbb keresztezések eseteiben képtelenség a mongol fáczán jelleget már az első leszármazottak ivadékaiknál is megállapítani.

A mongol fáczán őshazája, a mint már neve után is következtethetjük, Mongolország, még pedig a Szirdarja folyó völgyei, a Balkas-tó melléke és Nyugat-Szibéria enyhébb tájai. E vidékeken kívül otthon van azért Kinában, Japánban, Koreában, Mandzsuriában és Magasztatárországban.

A fajtisztá mongol fáczán rendkívül erőteljes alkatú faj; barnás alapszínénél fogva sokkalta nehezebben észrevehető vadászobjektum, s így kétségtelenül érdekesebb a pompás tollazatú, újabban felkapott arany- és ezüst-

fáczánoknál. Alkalmatos rejtő színezete egyben a ragadozók ólálkodásával szemben is eléggé hathatós fegyvereszköze lévén, meghonosítása és gondos tenyésztése nem volna háládatlan feladat ott, a hol nincs alkalma egyéb fáczánfajtákkal hamarosan egybeolvadni. Azért keresztezései sem tekinthetők kárbaveszetteknek, nem főként Anglia fáczántelepein, a hol az utóbbi években kissé elfajzott fáczánállományt vörfrissítésük által határozottan megint előbbre vitték.

A mongol fáczánok meghonosításának egyik főakadálya azok magas ára; az első mongol fáczánpéldányok ugyanis 2000 franknyi horribilis áron keltek el. Ha majd importjuk Ázsiából növekedni fog, jutányosabban is hozzájuthatunk egy pompás olyan újabb vadhoz, a mely, ellentétben egyéb fáczánatyafiságával, rendszerint megmarad azon a tájon, a hol létfeltételeinek megfelelő otthont s egyben kellő gondozást találhat.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

A kayuga kacsaról. A kayuga kacsza nevét az Észak-amerikában fekvő Kayuga-tótól kapta, a melynek partjain tenyésztve fedezték fel. Az amerikai kiállításokon először 1871. évben jelent meg s néhány évvel később Angolországban is tenyésztetni kezdték s egyik-másik kiállításon bemutatták. Németországba 1878-ban s hazánkba 1889-ben hozták be s ma is még elég szelvény keretekben mozog, mindkét helyen, telivérben való tenyésztése.

Ennek oka pedig az, hogy a kayuga kacsza fajtajellegű tenyésztése igen nehéz, már pedig az ily különleges fajtak egyedeit csakis sport-tenyésztők veszik meg, a kik a fajtabeli külső tulajdonságokra, alakra, színre, röviden mondva küllemre igen nagy súlyt helyeznek.

A kayuga kacsanál pedig igen gyakran előfordul, hogy a legszebb, legtökéletesebb alakú és színezetű szülők után színhibás és kisebb testű ivadékok esnek, a melyeknek tollazata részint nem koromfekete színű s zöld fényű, de barnásfekete s kék fényű, részint pedig itt-ott fehér toll fordul közte elő, avagy ilyen az első vedlés után jelenik meg, a mi rendkívül nagy hiba s az ilyen állatok csak kés alá valók. Ez az oka lassú elterjedésének s nem egyéb benső teteményképessége.

Képiünk egy természetű kayuga gácsért ábrázol, csak a fej tűnik — a nyulánk nyakhoz arányítva — kissé vaskosabbnak és domborubbnak, holott a nyaknak is vastagabbnak kellene lennie.

Miután nálunk e fajtakat még nem ismerik, közöljük a kayuga kacsza leírását. A leírás az elhunyt Digby Henry, tekintélyes angol víziszárnyas-tenyésztő és ismert író adatainak alapszik.

Ez az époly szép, mint hasznos fajta az utóbbi években sok kedvelőt szerzett, mint a hogy azt többek közt a német nemzeti kiállításokon is észlelni lehetett, melyeken az osztályok sok értékes állattal voltak megtelve s a kitenyésztés jelentékeny mérve a kayuga kacsanál

is az előbbenihez képest azonnal szembe ötlött. Kétségtelen tehát, hogy a nagy fekete kacsza Amerikában általánosan kedvelté vált.

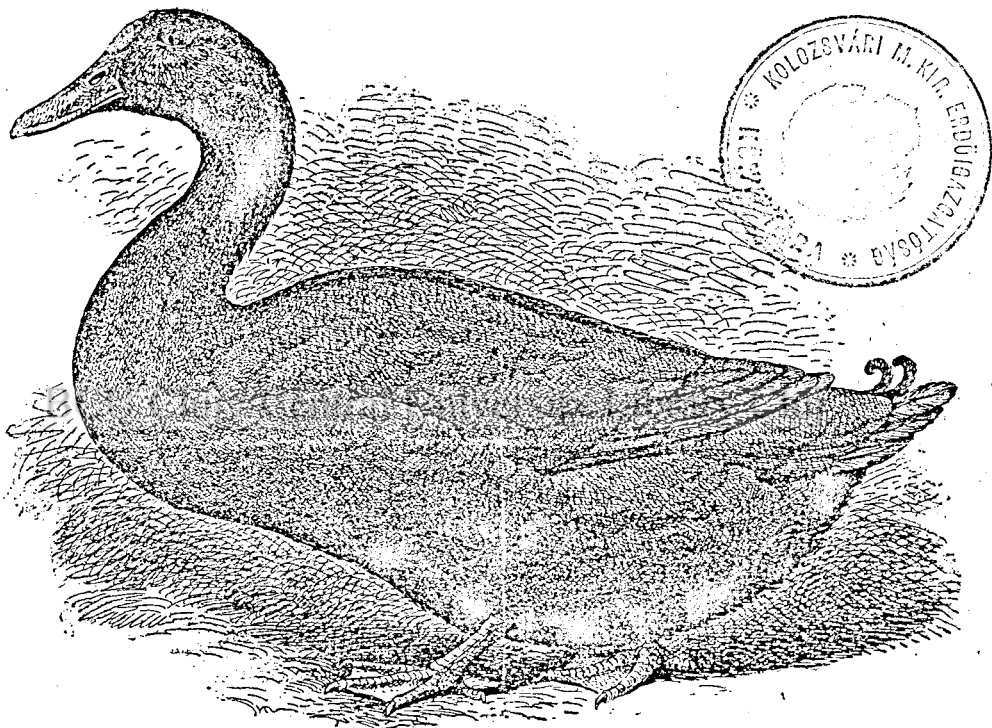
A fénylő zöldesfekete tollazat szépsége, a nagy súly, melyet már fiatal korában elér, összesítve a kétségtelenül gazdasági értékével, viharezett és kitünő tojóképeségével, elegendő arra, hogy ajánljuk a sportbaromfi kedvelőknek. Köztenyésztésre színe miatt nem ajánlható, de mint dízkacsza tenyészthető. Kiállítók elsőrangú minőségben tenyésztik minden országban, csupán Magyarországon ismeretlen eddig.

Kiállításra époly jól beválik, mint konyhai czélokra; ennél fogva a kayuga kacsza mint haszon- és dísz-fajta sporttenyésztésre ajánlható. (bl.)

veréket készít, s azt mint kész eledelt «*Lucullus*» név alatt hozza forgalomba s métermázsánként 23 koronáért adja.

Lehet, hogy többen vannak e sorok olvasói között, a kik az eddig leirtakra mosolyognak, — gondolván — csak legyen árpa, kukoricza és burgonya, hát majd csak meghizlalom sertéseimet; ezt a nézetet akarom a továbbiakban mint helytelent megvilágítani s példával bebizonyítani.

Monostori Károly állatorvosi főiskolai tanár kísérleti tapasztalatok alapján kimutatta, hogy a sertésnek Lucullussal való hizlalása sokkal olcsóbb, mintha azt a régi módok szerint végeztetjük. Mert nem mindegy, hogy ha egy 70 kilós sertést 200 kilóra felhizlalok, akkor ez a

A kayuga kacsza.

Sertéseknek olcsó módon való hizlalása. Mivel igen sok erdőgazdasággal foglalkozó birtokos, tisztviselő és altiszt kénytelen házi szükségletére sertéseket hizlalni, nem lesz éreketlen, ha az «Erdő» hasábjain közlöm azt a felette előnyös hizlalási módot, a melyet kipróbáltam.

Minden sertést nevelő gazda előtt ismeretes, hogy a sertés nem csak a kukoriczát, árpát, burgonyát eszi meg, hanem a legelőkön turkálva a különböző rovarok álcáit is felszedi s azokat meg is eszi; de tudva van az is, hogy baromfi-beleket, sőt az elhullott baromfit is szívesen megeszi; így elmondható, hogy a sertés nemcsak növényevő, hanem húsevő állat is.

A sertéseknek ezt a sajátosságát a németek felhasználva, iparkodtak olyan eledel után kutatni, a melyben legyen növényi és legyen állati részekből álló keverék is; s ezt igen helyesen oldotta meg a wieni Fattinger-féle gyár, a mely marhavérből, buzalisztból (korpából) és valami titkos összetételű szerből álló ke-

130 kiló súlygyarapodás 84 koronába, vagy pedig 148 koronába kerül-e. Kisbéren az állami birtokokon szintén végeztettek kísérletek a *Lucullus* eledellel, s itt is fényesen beigazolódott annak rendkívüli nagy hizlaló képessége.

Kísérletül 10—10 darab berksire sertés vétetett fel.

Az eleség volt Lucullussal naponként a 10 darab sertésnek: 3 kgr. árpadara, 5·7 kgr. tengeridara, 11·4 kgr. korpá és 6 kgr. Lucullus; így az eleség költsége 30 napra összesen 126 korona volt; egy kiló súlygyarapodás tehát — befogásnál volt a 10 darab 1203 kgr., 30 napi hizlalás után 1400 kgr. — 197 kgr. összgyarapodás mellett 64·5 fillérbe került.

Lucullus nélkül pedig volt a napi eleség 5 kgr. árpadara, 10 kgr. tengeridara, 20 kgr. korpá, 20 liter sovány tej; ennek összértéke a 30 napra 179·76 korona volt s így egy kiló súlygyarapodás — befogásnál volt a 10 darab sertés 1303 kgr., 30 napi hizlalás után 1460 kgr. — 157 kgr. összsúlygyarapodás mellett

114:5 fillérbe került; vagyis a Lucullussal való hizlalás ennél a 10 darab sertésnél minden kiló súlygyarapodás után 50, azaz ötven fillérrel olcsóbb volt.

Ezekből látható, hogy a sertés mily rendkívül jól képes értékesíteni ezt az állati termékből, vagyis vérből való takarmányt.

Magam szintén hizlaltam a múlt évben Lucullus edellel és kukoricadarával s arra a tapasztalatra jutottam, hogy sertéseim hizlalása 30%-kal kevesebbet került Lucullussal, mint a nélkül.

A sertések eleinte naponta csak 500 gr., később 750 gr. s az utolsó időben 1000 gr. Lucullust és azonkívül nagyságukhoz képest egyenként még 1:5—2—2:5 kgr. kukoricadarát kapnak.

Ez a Lucullus eleség a kívánt utasításokkal együtt beszerezhető a «Tierfutterfabrik Fallinger et Co.»-nál, Inzersdorf—Wien.

Lenhard,
erdőmester.

Pinczebogár (pinczeászka, százlábú) irtása. Pezsgős, sörös vagy más hasonló hosszúnyakú üvegbe egy kávéskanál spiritust öntünk s azt az üvegben úgy összevissza rázzuk, forgatjuk, hogy az üveg belül mindenütt nedves legyen. Az így spiritussal kiöblített üveget a pinczeben, ott, a hol ez a féreg tanyázik, a földre tesszük úgy, hogy az üveg szája éppen a földet érje. Tehát az üveget vagy fel kell kissé támasztani, vagy pedig a talajba megfelelően bemélyeszteni. A pinczebogarak seregestül fognak az üvegbe bemászni, a hol azután elkábulnak s többé nem tudnak kijönni. Az így összefogott pinczebogarakat el kell égetni; ha az eljárást párszor ismételjük, úgy megszabadul a pincze ettől a féregtől. Állítólag, ha varangyos békát teszünk a pinczébe, az is hamarosan kipusztítja (megeviszi) a pinczebogarakat. Ha mind a kettőt megteszszük, úgy az eredmény biztos lesz.

(—h.)

Különfélék.

Kinevezés. A vadászerdői m. kir. erdőéri szakiskola igazgatója Bakony József és Harbács György ideiglenes minőségű napidíjas erdőörököt a vadászerdői szakiskola tanulmányi erdőgazdaságához II. oszt. altisztekké illetve m. kir. erdőörökké nevezte ki.

Fagykár. Május hó 8., 9. és 10-én az ország nagy részében a korán beállott fagy a szőlőkben és vetésekben oly nagy károkat okozott, hogy ennek alapján a földadó részbeni, esetleg teljes elengedésének van helye, miért is figyelmeztetjük a fagykárt szenvedett birtokosokat, hogy abban az esetben, ha nagyobb kárt szenvedtek, azt a földadó elengedése céljából a községi előjárásnál haladéktalanul írásbelileg jelentsék be.

Magyar czédrusfa. Az ősi birtokokat ritkítja a parcellázás s így került más kezére a kadarkuti Somsich-birtok is. Földjét felaprózták s a kastély ma vendég-

fogadó. A nagy park, konyhakert és vásártér lett. Sok fája, ritka gyümölcse, díszes bokra kipusztult; ám szerencse, hogy mai tulajdonosa néhány nevezetes fáját kegyelettel őrzi. Hétszáz éves óriási tölgyfája messze mérföldekre ellátszik, négy ember a törzsét nem bírja átfogni s a mellett egészséges, erős fa, minden korhadás nélkül. Néhány száz évig még elbirkozik az idővel. De nem ez volt a kadarkuti Somsich-kastély parkjának a nevezetessége, hanem a nagy kert egyik sarkában álló hatalmas czédrusfa, amelynek korát senki sem tudja, de azért kegyelettel járja körül mindenki. Ez talán az egyetlen czédrusfa Magyarországon. Érdekes, hogy a régi nagynevű birtokos után ismét egy világnév szerepel itt mint tulajdonos: Rotschild Vilmos, csakhogy nem a nagy bankár-család sarja, hanem derék magyar Rotschild, a kinek két testvére már Rózsára magyarosította a nevét. A nagyuri fényüzéssel épült kastély eladó s így remélhető, hogy parkjának két nevezetes fája, a híres tölgy s a czédrus elkerüli a fejszét.

Vadrágás ellen Haszmann csehországi erdész azt ajánlja, hogy egy hosszú póznára, pl. komlópóznára szegezünk rá mintegy 6 méter hosszú vásznat, úgy hogy azt két ember az ültetvények, fiatalosok tetején végig húzhassa. A vásznat használat előtt 2% kátránnyal kevert petroleumba kell mártani s úgy a fák tetején végighúzni. A vad nem tudja a növényzetre tapadó petroleum szagát elviselni s azért az ilyen helyeket állítólag elkerüli. Két ember egy nap alatt mintegy 10 hektár területet tud keresztül-kasul bejárni.

Hordóba féreg által fúrt lyukat úgy tömünk be, hogy a lyukba egy keményfából készített szeget, vagy faszilánkot jól beverünk s azután a szeg kiálló részét a donga síkjában simára levágjuk.

Nyugdíjbiztosítás. Vasvármegye Molnár Rezső védkerületi erdőört az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál az I. csoportban kétszeres tagsággal nyugdíjra és balesetre biztosította.

Időjelzés. A «Meteor» junius hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Junius hó esomópontjai 4, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 23 és 25-re esnek. Ezek közül legerősebb hatásúak a 4, 12, 17 és 23-ikiak és pedig a 4-iki meleg derült, a 12-iki esős, a 17-iki változó zivataros szeles vagy viharos, a 23-iki pedig hűvös vagy csapadékos, mely többfelé jégesőt is hozhat. Junius hava is a mint a sűrűn egymásután következő csomópontok mutatják, szintén változatos időt ígér, minek következménye leendő, hogy e hónap is inkább mérsékelt hőmérsékletű időt hoz mint túl meleget, a mi a termények fejlődésére nem lesz káros. Eleje ígérkezik melegnek különösen 7-ike körül; 10-ikét követőleg azonban már változatos, csapadékos, esetleg szeles, sőt viharos is lehet. Ezen változatosságot 17-ike után a mikor egy nálunk nem látható teljes napfogyatkozás áll be, újra melegebb jel-

legű idő váltja fel, a midőn zivatarok várhatók. 23-án, illetve e körül Jupiter bolygó újabb együttállása folytán lehülés fog bekövetkezni, mikor jégesőjárás is lehetséges. Az állandóbb meleg nyári napok a 25-iki csomópont hatáskörében állnak be.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. A minisztertanács 1908. évi április hó 28-án tartott ülésében állapította meg az állami hivataloknál alkalmazott díjnyokok napidíjait s ennek mikénti végrehajtása ügyében adta ki a m. kir. földművelésügyi miniszter úr 1908. évi szeptember hó 19-én kelt 7865. eln. számú körrendeletét, mely szerint 1908. évi október hó 1-től kezdve a díjnyokok a következő napidíjakat kapják: (A zárjelen kívül levő számok a férfidíjnyokok, a zárjel közt levő számok a női díjnyokok napidíjait jelentik. a) az egy évi próbaszolgálat tartama alatt az «Értesítés» kiadásáig, az I. lakáspénzosztályba sorozott állomáshelyeken 2:60 K. (2:60 K.), — a II—IV. lakáspénzosztályba sorozott állomáshelyeken 2:10 K. (2:10 K.), — az V—VII. lakáspénzosztályba sorozott állomáshelyeken 2:10 K. (2:10 K.); b) az «Értesítés» kiadásának napjától kezdve a díjnoki alkalmazás 5. évéig: 3:00 K. (3:00 K.), — 2:50 K. (2:50 K.), — 2:50 K. (2:50 K.); c) a díjnoki alkalmazás 5—10 évéig: 3:50 K. (3:30 K.), — 3:00 K. (3:00 K.), — 3:00 K. (2:80 K.); d) a díjnoki alkalmazás 10—15 évéig: 4:00 K. (3:60 K.), — 3:50 K. (3:40 K.), — 3:40 K. (3:10 K.); e) a díjnoki alkalmazás 15—20 évéig: 4:50 K. (3:90 K.), — 4:00 K. (3:70 K.), — 3:70 K. (3:40 K.); f) a díjnoki alkalmazás 20. évétől kezdve: 5:00 K. (4:20 K.), — 4:50 K. (4:00 K.), — 4:00 K. (3:70 K.).

B. R. 1. A kincstári erdészeti altisztek egyenruha-átalánya az 1909. évi állami költségvetésben évi 100 koronával van megállapítva. 2. Az erdőlegények földilleményben ez idő szerint még nem részesülnek.

Á. G. 1. Elvesztett szakiskolai bizonyítványának pótlása végett forduljon ahhoz az erdőéri szakiskolához, a hol tanulmányait végezte. — 2. Tegye közzé egyszer a vármegye hivatalos lapjában, hogy erdőéri szakvizsga bizonyítványát elvesztette s ott egyszerismind szólítsa fel a megtalálót annak haladéktalan visszadására. Ha a hirdetés megjelenésétől számított 15 nap alatt nem jut elvesztett bizonyítványa birtokába, akkor nyújtson be ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez, a hol az erdőéri szakvizsgát letette, egy kérvényt, mellékelje hozzá azt a vármegyei hivatalos lapot, a melyben hirdetése megjelent s kérje, hogy elvesztett bizonyítványa helyett egy másodlatot kapjon. Ezt a kir. erdőfelügyelőség a m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak 1907. évi márczius hó 25-én kelt 34.764. számú rendelete értelmében állítják ki.

Sz. J. Fehér olasz tyúkók és ezek tenyésztőjaisi Oderszky Lajosnál — Sárd, u. p. Mozsgószentmiklós, Somogy vármegye szerezhetők be.

G.-né. «Az erdő» című verse nem üti meg a mértéket s így azt nem közölhetjük.

Tudnivagyó. Ha mint nyugdíjas katona lép polgári állami szolgálatba, akkor a nyugdíjazásnál a tényleges katonai szolgálati ideje a nyugdíjba beszámít. A nyugdíjas állapotban töltött ideje a nyugdíjba nem számít be, de megszakításnak sem tekintik. Önnek tehát, ha polgári állami szolgálatba átlép, 7 év, 8 hó és 1 napi tényleges katonai szolgálata fog a nyugdíjba beszámíthatni. Nyugdíjra azonban egyáltalán csak akkor fog igénye lenni, ha magában a polgári állami szolgálatban legalább 10 évet fog eltölteni; vagyis katonai tényleges szolgálata beszámít ugyan a nyugdíjba, de csak abban az esetben, ha ezen kívül még legalább 10 évi polgári állami szolgálatot tud felmutatni, a mikor is azután 17 évi 8 hónapi és 1 napi nyugdíjba beszámítható szolgálati ideje lesz.

H. J. és O. I. Lapunk 10-ik számában a B. M.-nek szóló szerkesztői üzenetben «erdőéri szervezeti szabályzat» jóváhagyásáról tettünk említést. Miután ezt az értesítésünket Önökön kívül valószínűleg többen is félreértették, azért tájékoztató tudatjuk a

következőket: Az 1898. évi XIX. törvényzikk hatálya alá tartozó (községi, közbirtokossági, stb.) erdők és kopár területek birtokosai kötelesek az 1879. évi XXXI. törvényzikk (erdőtörvény) alapján alkalmazott erdőörök és az erdőöröknél alkalmazott segédszemélyzet részére szolgálati és fegyelmi szabályokat alkotni, a mely egyebek közt az erdőörök fizetését, mikénti nyugdíjazását stb. is tárgyalja s a melyet röviden erdőéri szervezeti szabályzatnak szoktak nevezni. Egy ilyen erdőéri szolgálati és fegyelmi szabályzat (szervezeti szabályzat) jóváhagyásáról tettünk említést lapunk 10. számában. Ez tehát a kincstárnál alkalmazott erdészeti altisztekre egyáltalán nem vonatkozik.

F. . . . Tóváros. 1. Az erdőörvény a *visszacsésl* az erdei kihágásban bűnös tolvajjal vagy egyéb erdei kárt tevővel szemben külön nem bünteti s ezt csak az *orgazdára* nézve utalja a büntetőtörvénykönyv rendelkezései alá (l. 98. §.). — 2. Legczél-szerűbben tenné, ha ez ügyben közvetlenül a vinkovcei kir. főerdőhivatalhoz fordulna.

Többeknek. Az állami és vármegyei altisztek és szolgák országos szövetségének alapszabályait időközben megkaptuk s azt áttanulmányozván, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ez egyesület követendő czélt tűzött ki magának, mert működésének alapfeltétele: «a felséges uralkodó koronás királyhoz, az uralkodó házhoz, Magyarországhoz és annak alkotmányához bármily viszonyok között való ragaszkodás, továbbá: az állami és vármegyei altisztek és szolgák sorába tartozó alkalmazottak között a kartársi becsülésnek, testvériségnek, bizalomnak, s az összetartásnak érvényre juttatása».

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Kezelő-erdőéri vagy fővadászi állást keres egy 33 éves. r. kath., nős, szakvizsgázott erdőör, kinek 10 évi gyakorlati szolgálatáról jó bizonyítványai vannak s hegyi szolgálathoz szokva van. Beszél és ír: magyarul és németül. Miután jelenleg állásban van, ennél fogva új állását csak július vagy november 1-én foglalhatja el. — Czime a szerkesztőségnél megtudható.

Több évi erdőéri gyakorlati szolgálattal bíró, szakvizsgázott, erőteljes, egészséges, nős erdőör, ki a román és német nyelvet tökéletesen, a magyart kevésbé bírja, magán erdőbirtokon, faiparvállalatnál, vagy farktárnál erdőéri, vagy más megfelelő állást keres. Czime: Oprean János. Szászváros (Hunyad megye).

A moraváni erdőhivatalnál egy erdőéri állás üreseedt meg, melyre 35 évesnél nem idősebb, nős, józan, erélyes erdőörök pályázhatnak. A tót nyelv bírása szükséges. Sajátkezüleg irt folyamodványok az uradalmi erdőhivatalnál Moravában (Nyitra megye) nyújtandók be. (5. III. 3.) **Dvorzsák Károly**, főerdész.

Uhu

(2.—9.)

baglyot veszek és cserélek vizslakölyökkel, vagy foxterrierrel. Drávataimási, (Somogy m.) Stark főerdész.

Sétaffy Gyula Kutti-i (Nyitramegye) Kenneléből ideális szép telivér **vizslakölykök**, valamint teljesen ferm **vizslák** olcsón kaphatók. Idomításba is fogadok vizslákat. (4. XII. 5.)

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

- Bölezházi Belházy Emil*: Az erdőrendezéstani kézikönyve. Ára 6 K.
- Béky Albert*: Számtan erdészeti altisztek részére. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
- Fekete Lajos*: A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.
- • Erdőrendezéstani. Ára 9 K.
  - • Erdőértékszámítástani. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)
  - • Erdészeti nyereségszámítástani. Ára 3 K.
  - • A száraló erdők berendezése. Ára 90 f.
- Fekete L. és Mágócsi Dietz S.*: Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.
- Fekete L. és Soltz Gyula*: Erdőbecsléstani. Ára 6 K. (II. kiad.)
- Földes János*: A legelőerdők. Ára 1 K 60 f. 55 f. portó be-
küldése esetén bérmentve.
- Gaul Károly*: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Gellért József*: A bükk-tüzifa romlása s az ellene való védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.
- Horváth Sándor*: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Kövesi Antal*: Erdészeti géptan. Ára 4 K.
- Márton Sándor*: A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.
- Péchy Dezső*: A külföldi fajok megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Pohl János*: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.
- Sobó Jenő*: Erdészeti építéstani. I. R. (I. és 2. kötet) Középítéstani: egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Út-, vasút- és hidépítéstani, ára 12 K.
- Tagányi Károly*: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.
- Tomesányi Gusztáv*: Erdei facsemeték nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Vadas Jenő*: Erdőműveléstani. Ára 7 K.
- Erdészeti Rendeletek Tára**: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
A nem említett évfolyamok elfogytak.
- Ő felsége nagy fénynyomatú arcképe**. Ára 7 K.
- Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:**
- Bedő Albert dr.*: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)
- Bedő Albert dr.*: Az erdőőr vagy Az erdészeti alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.*: A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzeve 9 K., kötve 13 K.)
- Bund Károly*: Értekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Cséti Ottó*: Általános földméréstani. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)
- Fekete Lajos*: AZ erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Fekete Lajos*: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Maghás növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Fekete Lajos*: Erdészeti talajtani. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)
- Szécsi Zsigmond*: AZ erdőhasználatlan kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)
- Téglás Károly*: Erdővédelemtan. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)
- Tomasovszky Imre*: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára» I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)
- Tuzson János dr.*: A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódnál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Múzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezőse, Jolsva, Gömör-megye.)

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató

a vizslanevelés, tanítás, használat- és gyógykezeléshez.

Írta: **Stark Dezső** főerdész. (3.—6.)

Harmadik, bővített kiadás. Tíz művészi vizslaképpel.

Ára 2 kor. bérmentve.

A szerzőnél: *Drávatanási* (Somogy m.)

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által írt

**baromfi- és házinyul-
tenyésztési szakmunkák:**

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I.	5.— .
3. Tyuktenyésztés	II.	3.— .
4. Pulykatenyésztés	II.	3.— .
5. Lud- és kacsatenyésztés	I.	3.— .
6. Baromfiak hizlalása	II.	1.50 .
7. Baromfitermékek értékesítése	. . . . .	2.— .
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	. 2.— .

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában **Kolozsvár Ferencz József-u. 5. II. 8. az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható.** (1.—14.)

HOLFELD erdőtanácsos

növényi
nyalatókövei
és
vad-, illetve
őznyalató-
pora.

Kapitális agancsok, ugyszintén egészséges, erőteljes és ellentálló vadállomány elérésére ajánljuk a 27 éven keresztül gyakorlatilag és sikeresen használt, számtalanszor magas díjakkal (legutóbb 1907-ben Bécsben az aranyéremmel) kitüntetett növényi vadtakarmány-készítményeinket. — Árjegyzék, oktató használati utasítás és elismerő iratok ingyen és bérmentve. (6.VL3.)

HOLFELD erdőtanácsos örökösei

EICHWALD-ban, Teplitz-Schönau mellett, Csehország.